

TKDK

Turan Güneş Bulvarı No: 68 Çankaya, Ankara
444 8 535
www.tkd.gov.tr

Tüm hakları Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna aittir. İzinsiz çoğaltılamaz. Parayla satılma
Avrupa Komisyonu bu yayının içeriğinden sorumlu değildir.

Bu kılavuzda yer alan bilgilerin güncel haline www.tkd.gov.tr adresinden ulaşabilirsiniz.
Ayrıntılı bilgi için İl Koordinatörlerimiz ile yüz yüze görüşebilir, 444 85 35 Nolu Yardım Masası Telefon Hattını arayabilirsiniz.

IPARD-II
9. ÇAĞRI DÖNEMİ

**İŞ PLANI HAZIRLANIRKEN
DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN
HUSUSLAR**

101 - TARIMSAL İŞLETMELERİN FİZİKİ VARLIKLARINA YÖNELİK YATIRIMLAR ve 302- ÇİFTLİK FAALİYETLERİNİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ VE İŞ GELİŞTİRME TEDBİRLERİ İÇİN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Uygun harcama tutarlarına göre doğru İş Planı formatı kullanılmalıdır.

B1 İŞ PLANI

Uygun harcama tutarı 500.000 TL ve altında olan başvuru sahiplerinin yapacağı başvurular

B2 İŞ PLANI

Uygun harcama tutarı 500.000 TL üzerinde olan başvuru sahiplerinin yapacağı başvurular

B3 İŞ PLANI

Yalnızca 302 tedbiri kapsamında, uygun harcama tutarı 150.000 TL ve altında olan ve uygun-uygun olmayan harcamalar kapsamında yapım işi harcaması bulunmayan başvuru sahiplerinin yapacağı başvurular

B2 İş Planı sunması gerektiği halde B1 veya B3 İş Planı sunan, B1 İş Planı sunması gerektiği halde B3 İş Planı sunan başvuru sahiplerinin projeleri reddedilecektir.

- İş Planında yer alan tablolar, gerekli sözel açıklama kısımları da tam olacak şekilde eksiksiz ve güncel bilgiler ile tamamlanmalıdır. (Örneğin, Pazar Payı bölümünde mevcut (varsa) ve potansiyel müşterilerle ilgili müşterilerin isim, ünvan ve adresleri, yıllık satış tutarları, ödeme periyotları gibi bölümler tam olarak doldurulmalıdır.)

- Mali Değerlendirmenin yanı sıra başvuru sahibinin Yönetim ve Teknik Kapasitesinin ve Pazarlama Kapasitesinin de İş Planı puanlaması açısından son derece önemli olduğu unutulmamalıdır. (Örneğin başvuru sahibinin gerçekleştirme planladığı yatırım ile ilgili herhangi bir tecrübesi/mevcut işletmesi varsa İş Planında açıkça belirtilmelidir.)
- Gelir artırıcı, gider düşürücü (gerçeği yansıtmayan) fiyatların kullanıl-maması gerekmektedir.
- Destek oranı doğru belirlenerek seçilmelidir. (101 - Tarımsal İşletmelerin Fiziki Varlıklarına Yönelik Yatırımlar Tedbiri kapsamında, destek oranı %50-70 arasında değişmektedir. 302-Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme Tedbiri kapsamında ise destek oranı %55 veya %65'dir.)
- Diğer Gelirler başlığı altında yatırımın çıktısı olmayan gelirlere yer verilmemelidir. (Yatırımla ilgili yan ürünler veya devlet destekleme gelirleri gibi gelirler uygun kabul edilmekte iken, yatırımla direkt ilgisi olmayan kira geliri, maaş geliri ve tarım ürünü geliri gibi kalemler uygun değildir.)
- Kredi niyet mektubundaki bilgiler doğru bir şekilde "Mali Giderler Tablosu"na aktarılmalıdır. Yapılacak tüm geri ödemelerin en fazla 10 yıl içinde tamamlanacak şekilde belirtilmesi gerekmektedir.

Tevkifata tabi olan başvuru sahiplerinin sunduğu müstahsil makbuzlarının, başvuru paketinin Kuruma sunum tarihinden önceki 1 yıl içerisinde alınmış olması mevcut durum analizinden puan alınabilmesi açısından önemlidir.

FINANSMAN KAYNAKLARI İLE İLGİLİ;

- Öz kaynak - diğer kaynak ayrımının doğru yapılması gerekmektedir.

Öz kaynak: Gerçek kişiler için; başvuru sahibine, başvuru sahibinin eşine, çocuklarına, anne ve babasına ait varlıklardır. Tüzel kişiler için; tüzel kişiliğe, tüzel kişiliğin ortaklarına, ortakların eşine - çocuklarına - annelerine ve babalarına ait varlıklardır.

Diğer kaynak: Başvuru sahibinin üçüncü şahıslardan almayı planladığı borçlardır. Üçüncü şahıslardan sağlanacak olan finansman tutarları, B1 ve B2 İş Planı için Mali Giderler tablosuna geri ödeme olarak yansıtılmalıdır.

Diğer Kaynaklar ≤ Öz Kaynak + Banka Kredisi

- Tüzel kişiliklerde tüzel kişiye ait banka hesabı sunulduğunda net işletme sermayesi kadarlık kısmın finansman kaynağı olarak değerlendirileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Net İşletme Sermayesi = Dönen Varlıklar - Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

- Gayrimenkul ve taşıt varlıklarının finansman kaynağı olarak sunulmasında, bu varlıklara piyasa değerinde ve gerçekçi değerlerin biçilerek bu değerlerin projede finansman kaynağı olarak "Yatırım Bütçesi ve Finansmanı Tablosu"nda gösterilmesi gereklidir.

Kurumumuzca değerlendirilen projelerde, finansman kaynaklarının kontrolü sırasında projede finansman açığının oluşabileceği unutulmamalıdır.

101- TARIMSAL İŞLETMELERİN FİZİKİ VARLIKLARINA YÖNELİK YATIRIMLAR TEDBİRİ İÇİN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR;

- Süt Üreten İşletmeler Sektöründe ve Kırmızı Et Üreten İşletmeler Sektöründe "Hayvan Alımı Giderleri", projeye mutlaka dâhil edilmelidir.

"Hayvan Alımı Giderleri";

- ✓ 101-1 Süt Üreten İşletmeler Sektöründe "Yatırım Bütçesi ve Finansmanı Tablosu"nda uygun olmayan harcama olarak,
- ✓ 101-2 Kırmızı Et Üreten İşletmeler Sektöründe ise "Tam Kapasitede Yıllık İşletme Giderleri Tablosu"nda proje gideri olarak gösterilmelidir.
- Sürü projeksiyonunda bir ürünün/ürünlerin üretimi gösteriliyor ve satılacağı öngörülüyor ise söz konusu ürünler "Üretim ve Satış Bilgileri Tablosu"nda da gösterilmelidir (erkek dana, gebe dişe, dişi toklu, oğlak vb.).

- İşletme sermayesi ihtiyacı süresi üretim periyodu göz önünde bulundurularak hesaplanmalıdır. (Örneğin, projenizde 6 aylık besi periyodu öngörülüyorsa işletme sermayesi ihtiyacı tablosunda A ve C bölümleri 180 gün olarak belirtilmelidir.)

Bunun yanı sıra vadeli alış ve satışlar öngörülüyorsa ilgili vade süreleri İşletme Sermayesi ihtiyacı tablosundaki D ve E bölümlerine "vadeli alış-vadeli satış"ların vadeleri yansıtılmalıdır.

- Sürü projeksiyonunun doğum/ölüm oranları, ilk alımı yapılacak hayvan sayıları, vb. veriler göz önünde bulundurularak doğru ve tutarlı şekilde hazırlanması gerekmektedir.

302 - ÇİFTLİK FAALİYETLERİNİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ VE İŞ GELİŞTİRME TEDBİRLERİ İÇİN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR;

- Toplam Yatırım Bütçesi belirlenirken, işletme sermayesi ihtiyacı süresi üretim periyodu göz önünde bulundurularak hesaplanmalıdır.

- B1/B2 İş Planı** sunulması durumunda, Projede 302-1 Tıbbi Aromatik Bitki üretimi planlanmışsa ve yılda **bir defa** ürün alımı söz konusu ise işletme sermayesi ihtiyacı tablosundaki gün süresi 360 gün olacak şekilde hesaplanmalıdır.

- B3 İş Planı** sunulması halinde, İşletme Sermayesi Değişimi, 360 gün üretim süreci olan bir yatırım için Toplam İşletme Giderleri kadar hesaplanmalıdır.

- B3 İş Planı** içeren projelerde;

Finansman kaynağını kanıtlayıcı belge sunulması zorunlu değildir. Ancak finansman kaynağının başvuru sahibi tarafından karşılanacağı, İş Planında beyan edilmelidir.

- B3 İş Planı içeren projelerde;**

Başvuru Usulsüzlük Oranı (10 Puan) (Usulsüzlük Oranı %25'in altında olan projeler) ve Yatırım alanı mülkiyeti (10 Puan) (Yatırım Alanı Mülkiyeti başvuru sahibine ait olan projeler) kriterlerinden puan alınmaktadır.